

Gospodarske stvari.

O pomlajevanju in prežlahtnovanju sadunosnih dreves.

1. Pri vseh naših sadunosnih drevesih pride doba in sicer pri tem preje pri onem pozneje, da jim začne lesna rast pešati in poslednjič popolnoma preneha. Le še cvetne mladike poganjajo. Ta doba drevesu tim preje nastopi, čim manj se je drevo do tedaj izrezavalo in snažilo, čim manj se mu je gnojilo in zemlja okoli njega rahljala in čim bolj je dotična drevesna sorta nagnjena v naredbo cvetnih mladik ne pa v naraščaj lesnih vejic.

Brž pa, ko krepke lesne vejice več ne naraščajo, preneha tudi obilica dobro razvitega listja in z njim nabor potrebnih snovi za prihodnje leto. In s pomanjkanjem teh mora tako drevo od leta do leta bolj pešati in konečno poginoti. Temu predčasemu poginu je pa mogoče še o pravem času v okom priti, ako se namreč drevo pomladi. Pa ne le tako hirajoče drevje se more zopet pomladiti, ampak tudi tako, ki je bilo po viharjih, po toči, po mrazu, po drugih ujmah in po boleznih poškodovano.

Pomlajenje se pa navadno godi na tri načine. Prvi način je po okopavanju in prekopavanju in s tem zvezanim gnojenjem, drugi po porezovanju in tretji po združenju obeh teh načinov.

Ako je sadno drevo oslabelelo, se mu more dostikrat s tem pomagati k novemu življenju in ponovljeni rodovitnosti, da se zemljišče okoli takega drevesa prekoplje ali rigola. Pri tem delu se mora pa skrbno paziti, da se drevesu preveč korenice ne poseka in potrga, sicer bi tako delo bilo oslabelemu stareu bolj na kvar nego na hasek. Če se tako prekopano zemljišče potem še nekoliko s primernim gnojem pognoji, daje to drevesu nove moči. Drevo začne lepe lesne mladike poganjati in tudi obilno sadiniti. Samo po sebi je umevno, da se tako delo le more opravljati, ko je drevo v popolnem pokoji, t. j. v pozni jeseni, ko je listje odpadlo, ali v tali zimi ali rano spomladi, dokler drevje še ne brsta in listuje.

Drugi način pomlajenja, porezovanje namreč se pa godi po sledečih ravnilih:

1. Tudi porezovanje se more le v stanu popolnega počitka, t. j. rano spomladi ali jeseni goditi, poslednje je zlasti pri koščicastem sadju bolj nasvetovano nego prvo.

2. Na drevesu, ki se ima s porezovanjem pomladiti, se morajo njegovi velikosti primerno dve do tri tako imenovane navlečivne veje pustiti in ravno tako vse postranske veje, ki so nižje od posekanega mesta, ker jih drevo potrebuje v to, da podela sokove, ktere mu korenine še surove dovajajo. Te navlečivne veje

se pa v dveh ali treh letih tudi pomladijo ali če niso potrebne popolnoma odsekajo.

3. Veja se mora, če le mogoče, tako posekati, da je v najbližnji bližnjavi odkrška kaka postranska veja. Ran, ki bi bile večja od 6-8 centimetrov, se je treba po mogočnosti izogibati.

4. Vse rane se morajo brž ko brž lepo gladko obrezati in z drevesnim voskom ali ka-traum skrbno zamazati.

5. Drugo leto po pomlajenju se mora drevo pregledati, pregosto vejevje porezati in le najmočnejše mladike pustiti, ki najlepšo rast vej obetajo in te pa na polovico nazaj porezati.

Tretji način pomlajenja se pa godi, ako se prvi in drugi način združita ali kombinirata. Ta način je nasvetovan posebno pri zelo oslabilih drevesih, ki v slabi zemlji stojijo, iz ktere le pičlo redivnih snovi dobivajo. Tu je prekopavanje zemlje na široko okoli drevesa in primerno pognojenje v zvezi s porezovanjem vejevja posebno vpešno.

Mnogo jabelčnih in gruševih sort, ki navadno obilno in rade rodijo, se morajo vsakih 10 ali vsakih 15 let pomladiti. Poslednje je tudi potrebno pri slivah in češpljah. Po pravilnem pomlajenju se drevesu ne le življenje podaljša, ampak tudi rodovitnost izdatno pomnožava. Zato se tako ravnanje s sadnimi drevesi ne more dosti priporočati.

(Konec prihodnjič.)

Sejmi. 15. nov. Vransko, Poličane, Središče, Radgona, 19. nov. Ivnik, sv. Jurij na Pesnici, Podsreda, Ljubno, Ruše, Gornja Polskava, Slov. Gradec, 20. nov. Gradec, 21. Arvež, sv. Jurij pod Tabrom, sv. Jurij na Ščavnici, Svetina, 22. nov. Ernaudž, 24. nov. Gomilica, sv. Marjeta na Pesnici, Soštanj.

Dopisi.

Od sv. Križa nad Mariborom. (Posvečevanje prenovljene cerkve in predstavljanje novega župnika.) Na 23. nedeljo po binkoštih dne 9. novembra t. l. je bil za faro sv. Križa nad Mariborom den obnega veselja; kajti ta den je dobila ta fara po dolgem času spet stalnega dušnega pastirja č. g. Antona Vraza, in farna cerkev, ki se je bila to leto razun stolpa vsa prezidala in za eno kapelo z oratorijem povečala, je bila slovesno blagoslovljena. Kdor koli je to cerkev prej videl, morala ga je žalost obiti, ker izvzema stolp ni bilo skoro ničesa na njej podobnega za hišo božjo. Nizka kakor kakšna klet imela je majhna okna različne velikosti in na njih polke kakor na kakšnem magacinu. Znotraj je bila v zadnjem delu z dilami pokrita, ki pa so bile že tako pirave, da hi se lahko celi strop

v cerkev zrušil, zato je bil na koru in pod korom za silo strop podprt. Sprednji del je bil sicer z opeko obokan, vendar tako nizko, da bi rajni gospod Cobelj, ko bi bil sem prišel, lahko z roko do oboka segnil. Zavoljo zadnjega dela cerkve se je moralo nekaj storiti, da se ne bi kakšna velika nesreča zgodila. Prvi komisijon, ki je bil zato poklican, pa je naredil takšni nesrečen načrt za popraviljanje, da cerkveni konkurenčni odbor, ki je delo prevzel, po tem načrtu se ni hotel popraviljanja lotiti. Po tem načrtu bi se bil samo zadnji del cerkve popravil, kder bi se mesto piravih lesenih tramov nekteri železni trami položili, ter na nje naredil obok iz opeke. Drugo bi naj vse pri starem ostalo. Tako popravljena cerkev pač gotovo ne bi bila nič lepša ne glede na to, da se šinje ne spodobijo v cerkveni obok, ampak v kakšno prodajalnico ali v hleve. Pametno je torej bilo, da je konkurenčni odbor dal drug načrt narediti in potrditi, po katerem se je cela cerkev povišala, ena kapela z oratorijem prizidala, znotraj enako obokala in s primernimi visokimi oknami preskrbela. Vse to je po lastnem načrtu naredil zidarski mojster g. J. Pavlič iz Luč, ter je tudi po celi cerkvi nov tlak iz cementnih plošč položil. G. L. Ebner iz Maribora nam je neredil za 640 fl. lepe nove orglje, in zlatar Dohnalik je obnovil oba oltarja. Zavoljo obnega ponovljenja so morali tudi cerkveni stoli in spovednice dobiti novi obraz. Farani križevski so pri tem prenavljenji prav lepo pokazali, koliko se zamore tudi v slabih letinah z družinimi močmi storiti. Dasi je namreč fara majhna in nikakor ne bogata, je vendar v kratkem času veliko storila za svojo farno cerkev; kajti razun majhnega cerkvenega kapitala so vse drugo s prostovoljnimi doneski in raboto poravnali farani. Tudi za notranjo cerkveno opravo ni bilo treba župniku hoditi od hiše do hiše prosit, ampak na njihovo prošnjo so jim farani vse radovoljno v farovž prinesli. Sicer še je ne nekaj dolga, pa z božjo pomočjo upamo sčasoma vse poravnati. Nekoliko smo dobili tudi od drugih strani. — takšni darovi bi nam tudi zanaprej dobro došli. — tako nam je nepričakovano patron poslal za orglje in oltar 100 fl., visokorodni grof dr. Avernias so razun denarja nam še pomagali z opeko, ter nam posebno dobro vstregli, da smo zamogli delo tako naglo dovršiti. Bog plati za ta velikodušni dar. Sicer pa še naša cerkva tudi zdaj po tem ponovljenji ni krasna ali veličastva, pa lepa in dostojna je. Dne 9. novembra so nam vse to visokočastiti g. korar in dekan Krištof Kanduth z obilnim spremstvom blagoslovili in pri tej priliki v genljivem govoru farane zavoljo tega lepo pohvalili in jim novega župnika, ki so ga bili že 1. oktobra inštalirali, javno predstavili. Cela fara je bila

te slovesnosti željno pričakovala in ta den svoje veselje pokazala s slovesnim zvonenjem in veselo godbo in strelbo. Počastilo je to slovesnost 7 tujih duhovnikov, dva celo iz sosedne sekovske škofije. Bog daj, da bi se zanaprej izpolnjeval napis, ki je bil videti nad velikimi vrati, oznanjajoč, naj bi se dajala Bogu čast in bi vladal ljubi mir med farani in njihovim novim dušnim pastirjem. Torej še enkrat: Bogu čast in vsem dobrotnikom srčna hvala!

Od Nove cerkve. (Pogreb pokojn. preč. g. kanonika, Fr. Juvančiča) pretečeno nedeljo 9. nov. t. l. bil je res sijajen. Toliko ljudi Nova cerkev menda še ni videla Bog ve od kodaj, kakor v nedeljo. Duhovnikov zbralo se je bilo pa le 33, ker se je po mnogih krajih to nedeljo obhajal god sv. Lenarta, kakor pri Novi cerkvi, ali pa že god sv. Martina ali so imeli kakšno drugo nenavadno svečanost. Med preč. duhovniki odlikovali so se pred vsemi preč. g. stolni dekan Orožen in dva častna korarja Rožanc in Ivanc. Imed odličnejših posvetnih gostov, ki so ranjkemu zadnjo čast skazali, odlikavale ste se 2 celjski rodbini; c. kr. namest. svetovalca Haasa in gimnaz. ravnatelja P. Končnika. Kmalu po dveh zadonele so mrtv. molitve pred farovžem — in zdajci vzdignili so pogrebniški težko kovano krsto, da jo nesejo po obhodu po cerkevski vesi po slovo v farno cerkev. — Takoj stopijo na leco veleč. g. dr. M. Napotnik, profesor bogoslovja iz Maribora in rojak pokojnega preč. g. Juvančiča, da od njih in v njihovem imenu od vseh pogrebniških slovo vzamejo. V jasni in glasni — prav vzvišeni, vendar lahko razumljivi besedi razlagali so poslušalcem, katerih je veča polovica morala zvanaj cerkve stati, zakaj da se kristjanu ne spodobi preveč za rajnimi žalovati — češ, da smrt še ni hudo, — le nesrečna smrt je strašno hudo. Potem so v kratkih potezah nam pred oči postavili dolgo življenje pokojnega Fr. J. Po končanem grobnem govoru, kterega prav mnogi želijo tiskanega dobiti, zapeli so preč. g. stolni dekan pri mrtvaškem odru „Libera“ in na to se je spreved pomikal iz cerkve na cerkveno pokopališče, kjer so si pokoj. g. dekan pod podobo M. B. dobrega sveta svoj prostorček bili izbrali. Preden se je truplo rajnega materi zemlji izročilo, odstranili so se od krste prekrasni veneci, ktere so dobri Vojničani, rodbina barona Manteuffelna „Celjsko katol. društvo“, Konjičani, Novocerkevčani in dr. pokojnemu v hvaležni spomin darovali — eden lepši od drugega. Celo raz visokega sv. Jošta na Kozjaku prinesle so dekleta venec v hvaležni spomin, da so pokojni g. dekan letos v škofovem imenu jim novo cerkev blagoslovili. Tudi znamenja njihovega odlikovanja: križec korarja Lavant.

cerkve in viteza Franc-Jožefovega reda odvzeli so mrtvemu dostojanstveniku, da bi jih nosile druge prsi, ki bodo enako gorke bile za vero in cesarja. Kratki in megleni jesenski den nas je primoral se preurno ločiti od groba preblagega moža, ki je blizo 60 let — da, še potem, ko je že vse sv. zakramente za umirajoče prejel, delal v vinogradu Gospodovem. R. i. p.!

Iz Celja. (Fran Kapus), trgovec in posestnik v Celji, bil je značajan narodnjak, da je malo taci. Pokojnik je ves čas svojega bivanja v Celji, — porodil se je na Gorenjskem — stal v prvi vrsti narodnega gibanja in delovanja in mimo njegove prodajalnice ni šel noben narodnjak, ki je pohodil Celje. Na vsacega napravil je utis, da ima pred seboj navdušenega, odločnega in neutrudljivega rodoljuba, poštenjaka v polnem pomenu besede. Rajni dr. Kočvar, blagega nam spomina, bil je vsak dan v njegovi družbi. Vkupe sta se posvetovala o sredstvih za napredek Slovencev, vkupe ustanovila Celjsko Čitalnico, katero sta v tožnih časih skoro sama vzdrževala. Slovenske dijake je pokojni Kapus rad podpiral, bil je sploh plemenitega srca in lahko rečemo, da sovražnika ni imel tudi mej najljutejšimi političnimi nasprotniki. Pri posejilnici v Celji je sodeloval kot član načelstva do svoje smrti, sploh podpiral je vsako narodno podjetje s svojim modrim svetom in z gmotnimi doneski in tudi za najneprijaznejših političnih časov stal je sebi v gmotno škodo „trdno ko zidi grada“. Pokojni Kapus bil je pravi praveciti Slovan, težko ga bomo pogrešali, z nami vred pa vsa Savinjska dolina, s katero je bil v vednej trgovske zvezi, a tudi v živje političnej dotiki. Teši nas jedino to, da nam je pokojnik zapustil v narodnem duhu vzgojene sine in hčere, ki bodo gotovo delovali v svojega preljubljenega očeta duhu. — Bodi mu zemljica lahka in večno časten spomin v političnej našej zgodovini!

Iz Makol. (Ces. Rud. sadjerejsko društvo) za spod. Štajer imelo je 9. nov. v Makolah društveni shod, kterega se je vdeležilo mnogo rodoljubov Dravinjske doline in okolice. Gosp. Mih. Vošnjak deželni poslanec razlagal je v svojem govoru korist sadjerejstva. Zatem je govoril kmet Pečovšek, odbornik tega društva in marljivi sadjerejec, (kojega ime je znano po vsem slovenskem svetu pa tudi daleč gori na Dunaji), o sadjereji in kazal razna jako lepa plemena sadja. Posebno občudovali smo debele nešplje in zimske breskve in marsikteri naših kmetov je rekel: takšnih nešpljev in takšnih breskev še nikdar nisem videl. Bog daj temu vrlemu povspešitelju sadjerejstva še mnoga leta sad, kterega je sadil in ga še sedaj marljivo sadi, čeravno že šteje 70 let, v najboljšem zdravju vživati. Vi, dragi rojaki, stari

in mladi vzemite si tega vrlega moža za zgled in posnemajte ga. Mladi sadite drevesa in uživali boste v starosti sladki sad, kakor on. Pa tudi stari posnemajte ga in se z ljubeznijo in marljivostjo poprimite sadjerejstva in ne izgovarajte se s tem, da ste stari in da ne bote neakali sadu tega drevesa, katoga bi sedaj zasadili. Saj ne veš, ljubi moj, koliko let ti je Vsegamogočni še odločil živeti; misli le zmiraj, če tudi sam ne doživiš sadu tega drevesca, katerega boš letos vsadil, pa se ga bodo tvoji potemei, ko bo tvojo truplo že zdavnej strohnelo v hladni zemlji, veselili. Tako dela in misli tudi naš vrli narodnjak Pečovšek. Gosp. Grah od sv. Jurja razlagal je prav temeljito o izgoji drevesa. Povedal je, kako se pripravi drevesnica, kako se presajajo in požlahtnujejo drevesca itd. Ne odlagajmo toraj, dragi moji rodoljubi Dravinjske doline, pristopimo temu slavnemu društvu in tako pomagajmo vsak po svojih močeh pospešiti sadjerejstvo v Dravinjske dolini, katera je v tem oziru daleč daleč zaostala drugim slovenskim okrajem!

— n —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar in cesarica ostaneta na Vogerskem do sred decembra. V delegacijah je dr. Rieger vprašal, kaj je s Bosno in Hercegovino, tbo li skoro popolnem naša? Minister ni hotel dati odgovora, češ da še ne sme odgovarjati. Imenitna je izjava grofa Andrassyja, bivšega ministra, da je Bismark res hotel Avstrijo z Nemčijo združiti po colninskej in tudi političnej zavezi, kar bi naj državni zbori potrdili. Andrassy pa je to odbil. Da so torej naši liberalci toliko zijali po zvezi z Nemčijo, imelo je namen Bismarkove naklepe podpirati. Te pa so izvedeli po tajnih društvih; o tem nihče ne dvomi, kdor ni nalašč slep. — Nadvojvoda Karl Ludvik, cesarjev brat, ogleduje naprave društva: „Rudečega križa ranjenim vojakom v pomoč.“ V Gradci so hoteli temu društvu na korist vseučiliščni dijaki, zlasti slovenski, napraviti velik ples. Nemško-liberalni dijaki pa italijanski so to zabranili, ker bi baje za nemštvo bilo sramota. Mi pa ročemo, da je takšni nepatriotični sklep sramota za graško vseučilišče in škoda za vsaki krajecar, ki gre zavoljo takih paglavcev brez avstrijskega čuta iz davkeplačilskih rok. — V Solnogradu hočejo nemški konservativci imeti katoliško vseučilišče, škofje podpirajo to nakano. — Drugo leto preteče 1000 let od smrti svet. Metoda. Za velikansko tisučletnico v Velehradu pripravlja se vse slovanstvo. — Hrvatska narodna stranka je pokazala, da šteje mož, ki niso narodno hrvatski, ampak madjaroni. Ko